

SVOBODNA SLOVENIJA

Año (Leto) XIII. (8)
No. (Štev.) 32

“ESLOVENIA LIBRE”

BUENOS AIRES,
11. AVGUSTA (AGOSTO) 1955

VELIKI ŠMAREN

Veliki Šmaren je bil pri nas doma velik praznik. Verni slovenski človek je na ta dan zbrano in pobožno počastil svojo nebeško Mater. Tisoči Slovencev so se zlasti za ta Marijin praznik zbrali na Brezjah in drugih Marijinih božjih poteh širom Slovenije. Vsaka fara je ta praznik praznovala s posebnimi slovesnostmi. To je bil dan, ko se tudi najbolj dreveni kristjani niso lotili nobenega dela, ki bi skrunilo svetost praznika.

Tudi v narodnem življenju je bil ta praznik pomemben; eden tistih dni, ki so bili kot mejniki v življenju in delu zlasti kmečkega ljudstva: sv. Jurij, znanilec pomladnega dela, sv. Mišel, ki je zaključil kmetov trud na polju, sv. Martin, ki je spremenil mošt v vino in drugi.

Veliki Šmaren so ponekod imenovali “Šmaren po delu”. Do tega dne je bilo na kmetih dela čez glavo. In to najtežjega dela, ki se začne kmalu po pomladanski setvi in traja tri dolge mesece brez oddiha: najprej pletev in okopavanje, nato žetev, potem košnja, kateri ni bilo ne konca ne kraja in nazadnje so zapeli cepci po podeh. Pikapokanje cepcev se je zadnja leta sicer vedno bolj umikalo brnenju mlatičnega stroja, vendar je bilo še vedno mogoče slišati njihovo pesem po mnogih krajih naše dežele v julijskih in avgustovih dneh od zore do mraka. Potem pa je prišel čas kmetovih letnih počitnic. To niso bile počitnice brezdelja, ampak bolj mirnega in manj napornega dela, dokler ni bilo treba tja po malem šmarnu zopet krepko poprijeti za trdo delo: pospravljanje jesenskih pridelkov: koruze, krompirja, ajde, pese, zelja, repe itd., delo, ki se je končalo po gozdovih in steljnikih šele, ko so začele padati prve snežinke na zmurnjeno zemljo.

Vse te lepe domače stvari se nam, ki že desetletje živimo od doma, zdijo skoraj pravljice. Ko smo bili sami sredi teh dogodkov, smo bili nemara kdaj naveličani neprestanega garanja in trde borbe za vsakdanji kruh in smo bili kar nevoščljivi meščanu in delavcu, ki je odkresal določenih osem ali šest ur dnevnega dela, potem pa je bil gospod, med tem, ko smo mi na plugu sedeč čakali, kdaj se bo toliko posvetilo, da bomo videli zarezati prvo brazdo ob ajdovi setvi in smo proti polnoči imeli še polno dela, ki ga ni bilo mogoče odriniti na jutri.

Sedaj je ta pravljica za nas le še preteklost. Sedanjost je drugačna. Tudi mi sedaj sedimo po pisarnah ali pa smo priklenjeni k strojem in čakamo, kdaj bo dan znak, da je našega dela konec. Dan je enak dnevu in ti dnevi se vlečejo v brezkončnost. Marsikdo si je že zaželel, da bi se vrnil časi, ki so bili trdi in grenki, ki smo jih tolikokrat pregodrnjali, pa so vendar nudili toliko legega, domačega.

Med premnogimi grenkobami, ki so nas zadele v zadnjem desetletju, je ena tudi ta, da smo morali tako do dna spreminiti način življenja. Saj nam moderna civilizacija skuša olajšati to bolečo spremembo: močnik in žgance smo kar na splošno zamenjali z bifteki in narezki, v zapravljevek, vsaj naši bogatejši USA-jenci z avtomobilom, kaščo z električno ledenico, slamnato streho s hišico v kalifornijskem slogu, fantovsko petje s kombinatom in televizijskim aparatom in na ilovnate kolovoze ter sneženo plondro smo pozabili, vozeč se v avtobusu ali trolejbusu, kamor hočemo.

A vendar nas vse te pridobitve puste hladne. Toplino more dati le to, kar je resnično našega, čeprav je skromno in grenko.

Veliki Šmaren, že enajsti, ki ga praznujemo izven domovine, naj bo zopet prilika, da obnovimo naše zveze z domovino. Praznujmo ga kot dobri kristjani tako, kot se spodobi. Čeprav je delaven dan, vsaj v Argentini, ne pozabimo na našo versko o dolžnost. Sedaj, ko so povsod vpeljane večerne maše, lahko prav vsakdo najde priliko, da da Bogu, kar je božjega. Ta dan je zopet prilika, da se med znanci in prijatelji, zlasti pa v družinskem krogu, v pogovorih spomnimo domovine. Odrasli, ki domovino poznamo, bomo ob spominih na to, kar smo sami videli in doživeli, utrdili vezi, ki nas morajo spajati z domovino,

NA PRAGU NOVE DOBE

Največji politični konferenci po drugi svetovni vojni, konferenci velikih štirih, sledi sedaj v Ženevi največja svetovna konferenca, ki ni verjetno največja samo po drugi svetovni vojni, ampak obeta biti po svojem pomenu tudi ena največjih v svetovni zgodovini. Če je pred nekaj tedni konferenca velikih štirih skušala odstraniti mrzlo vojno in ji je baje to tudi uspelo, potem je ta konferenca, konferenca za mirno uporabo atomske energije, take narave, da ni v njenih rokah samo usoda vojne in miru, ampak usoda vsega človeštva, kolikor je ta odvisna od zakonov narave. V Ženevi se je zbralo nad 1600 znanstvenikov iz 72 držav sveta, prišli so oni z zahodnih svobodnih držav sveta in oni, ki morajo delati v posebnih okoliščinah v državah za železno zaveso. In to konferenco spremljajo senzacionalne napovedi. Neki newyorški listi je objavil na prvi strani ogromne digrame o tem, kam usmerjajo znanstveniki atomske energije človeštvo in možnosti njegovega razvoja. Tako umetni satelit, ki ga je pred nekaj dnevi napovedal predsednik Eisenhower kar izginja v razmerju razdalj, ki jih list naveda za druge vsemirske preobrate. Nazorno kaže, kako bo od tega umetnega satelita, ki bo čez dve leti začel krožiti okoli zemlje, možno v petih dneh prileteti na 390.000 km oddaljeno luno, z lune pa v 146 dneh na 400 milijonov km oddaljeno Venero. V preračunavanju svetovja se ustvarjajo revolucionarne novosti in človeku bo dano, da se naj teh revolucionarnih sredstev tudi poslužuje.

REVOLUCIJA V DIPLOMACIJI

Komentatorji te atomske konference v Ženevi ugotavljajo, da je že konferenca velikih štirih morala ugotoviti, da je atomska znanost spravila vojaške strategije v take štripe, da ne vedo iz zagate. Vedo samo to, da je v sedanjih okoliščinah vojskovanje postalo nemogoče, ker so atomske in hidrogenske bombe postale preveč nevarne za tako uporabo. Brž ko bo sprožil kdo tako vojskovanje, ne bo spravil v nevarnost samo svojega nasprotnika, ampak tudi samega sebe.

Diplomacija pa je tista, ki dela takrat, kadar vojskovanje miruje. Diplomacija je dosedaj vojskovanje pripravljala, ali pa po vojski urejala in pospravljala razvaline, ki jih je vojska povzročila. V dobi atomske energije postaja vojskovanje “nemogoče” in se mora diplomacija odločiti za čisto nove oblike; diplomacija je zajelo trenje, ki ga nazivajo nekateri kot “revolucionarno”.

Prvi, ki je te dni uporabljal tako izrazoslovje, je bil angleški filozof in fizik Bertrand Russell. Pred ženevsko konferenco je v London sklical kongres filozofov iz vsega sveta in jim predložil nov načrt za “federativno povezavo” vsega sveta. Kongres se je zaključil s sklepom, da je treba vse države in narode opozoriti, da je vojskovanje prenevarno in nemogoče in da je treba doseči, da se vsi narodi povežejo v tako mednarodno zvezno organizacijo, ki bo preprečevala sleherni konflikt, obenem pa nudila dovolj trdno vez za mirno sožitje in razvoj vseh narodov. V posebni izjavi povdarja Russell, da je diplomacija zašla v veliko krizo, iz katere pa mora najti pravo pot rešitve. Velike ideje: kapitalistična reakcija, komunistična revolucija, demokratska svoboda — vse to dobiva čisto nov pomen. Tisti, ki so računali, da bodo zadnji, zmagoviti prodor teh idej mogli doseči z uporabo orožja, to je s tem, da bo izzvan vojni konflikt, ki se bo nazadnje zaključil z zmago te ali one usmerjenosti, se morajo umakniti v zatišje. Tako postaja med drugim mednarodni revolucionarni komunizem

mmlajši in najmlajši pa, ki jim je domovina samo beseda, ki vedno bolj tuje do ni, pa bodo ob naših toplih besedah vzljubili to, kar jim ni bilo dano videti in doživeti.

Opazujemo ljudi drugih narodnosti, ki žive okrog nas. S kako ljubeznijo in navdušenjem goje misel na domovino: Baski, Katalonci, Lahi, Švicarji, Irči. Ne le stari, ki so od tam prišli, ampak tudi mladi: sinovi, vnuki in pravnuki. Učimo se pri njih! Prazniki so najprimernejša prilika za to.

“premagano zlo,” ker ne more računati na zadnjo in končno zmago, to je na definitivno oblast nad vsem človeštvom, ker tega s silo, z orožjem ne bo mogel uresničiti.

Diplomacija, ki je nekoč pripravljala ali pa zaključevala vojne, mora sedaj iskati novih poti in sredstev za svoje uveljavljanje. Isto se bo počasi začelo javljati v notranji politiki posameznih držav, kjer razni totalitarni sistemi ne bodo mogli sloneti predvsem na sredstvih sile in terorja. Kakor so morali komunisti pustiti svoje znanstvenike na svetovni kongres, ki se te dni vrši v Ženevi, tako se bo morala v notranjosti kom. sveta začeti rušiti vera v “edino” pravilnost komunizma in njegovih nauk. Morda se bližamo dobi hudih pretrsov v raznih kom. državah, kjer sloni totalitarni režim samo na nezmotljivosti in neporušljivosti svojih ustanov in osnov.

MED DVEMA KONFERENCAMA

Toda ves svet je poln težkih političnih kriz in teh je vedno več. V Evropi se večajo težave okoli vprašanja, kako organizirati zedinjenje Nemčije in v Aziji postaja problem Formoze glavno težišče svetovne politike. V drugih delih Azije se pripravljajo nove težave (Koreja, Indokina, Indonezija, Pakistan) in v Afriki je konflikt v francoskem Maroku vedno resnejši. Dasi niti eden teh konfliktov ne terja zase takšnih okoliščin, da bi zaradi njih moglo priti do resnih vojnih konfliktov, je v vseh teh odgovornost velesil v toliko zapletena, da morajo vsa ta vprašanja najti primerno rešitev. Velesile, ki bodo morale poravnati vse te spore, pa morajo ohraniti ugled — in ta se jim tako v Aziji, kakor tudi v Afriki danes zelo ruši.

Med glavnimi velikanji, ki se danes najbolj “trudi”, da bi utrdila svoj ugled in pomen, pa je ravno Sovjetska zveza. V Moskvo vabijo sovjetski državniki vedno več evropskih predsednikov vlad in zunanjih ministrov. Predsednik sovjetske vlade Bulganin je celo izrazil, da upa, da se bo to številno romanje v Moskvo končalo tako, da bo nazadnje tudi on povabljen, da “poroma” na obisk k Eisenhowerju v Washington. V Moskvi sami pa je Bulganin v soboto in nedeljo na svojem poletnem posestvu priredil diplomatom tako slavlje in veselje za weekend, da je pisanja o teh nenavadnih moskovskih podrobnostih v vseh listih več kot dovolj. Če bi bili zunanji videti popolnoma meročajni, tedaj bi se moglo reči, da so se v Moskvi prvi od-

ZA POMIRJENJE

Dne 5. avgusta je bilo mesec dni, odkar je predsednik general Peron naslovil na politične stranke in na ljudstvo poziv za splošno pomirjenje in sožitje političnih skupin. Ta poziv je naletel na splošno odobravanje in je sprožil živahno razgrabljenje o vseh notranjepolitičnih problemih. Predstavniki posameznih političnih skupin imajo skoro vsak dan konference in razgovore s svojimi strankinimi funkcionarji ter pristaši ter zavzemajo stališča do predsednikovega poziva.

V imenu opozicijskih strank je prvi javno odgovoril predsedniku generalu Peronu na njegov poziv za politično pomirjenje predsednik radikalne stranke dr. Frondizi. Njegov govor je prenašala radijska postaja Belgrano.

V imenu peronistov je govoril novi predsednik Vrhovnega sveta Peronistične stranke

dr. Aleksander Leloir.

Govoril je prejšnjo sredo ter je njegov govor prav tako prenašala radijska postaja Belgrano.

Dr. Leloir je odgovarjal dr. Frondiziju na njegova izvajanja. Dejal je, da so si peronisti z radikali edini, da je treba vsa ustavna določila striktno izvajati. Prizna, da je peronistično gibanje v zadnjih letih omejilo nekatere svobode, pravi pa, da so to delale tudi prejšnje argentinske vlade. Peronisti so toliko pošteni, da to priznajo, drugi pa tega niso storili. V nadaljnjih izvajanjih je omenjal zahteve dr. Frondizija na kulturnem, gospodarskem in socialnem

Casi un millón de alumnos secundarios tienen cabida en los centros de estudio

El ministro de Educación de la Nación doctor Francisco Marcos Anglada inició el viernes pasado un ciclo radial sobre los temas vinculados directamente con la enseñanza y la cultura que se desarrolla en el país.

Al comienzo de su disertación trazó un panorama de la realidad en la materia anterior al advenimiento del actual gobierno. Citó mas adelante cifras de 1946 y de la actualidad como la que se refiere a las 50.692 secciones de grados y divisiones existentes en ese entonces contra 133.678 con un aumento de docentes que de 117.905 pasaron a 188.770 en 1955. Comparó el presupuesto para los gastos de educación que era de 286

millones de pesos en 1946 con lo que se invierte ahora: 2.197 millones agregando el detalle de que contraste con 15 jardines de infantes para el primero de esos años corresponde 1.188 que hoy funcionan. Destacó ademas que alrededor de un millon de alumnos tienen cabida en los 5.187 centros de estudio, casi 2.000 mas que en 1946. Actualmente se ha reducido analfabetismo al 3.9 por ciento.

Dedicó finalmente parrafos a la educación física y la atención médica y al arduo proceso de planificación, de organización y de obra concreta, que abarca la última década.

V srednjih šolah je zagotovljen prostor za skoro en milijon dijakov

Prosvetni minister dr. Francisco Marcos Anglada je začel prejšnji petek vrsto radijski govorov, ki jih bo imel o problemih, ki se nanašajo na vzgojo in kulturo.

V začetku svojih izvajanj je prikazal stanje, ki je bilo v šolskem pogledu pred prihodom sedanje vlade. Navajal je, da je imela Argentina leta 1946 50.692 učilnic, sedaj jih je 133.678. Pravtako se je zvišalo število učnega osebja od 117.905 na 188.770 v letu 1955.

Primerjal je tudi proračune izdatkov za vzgojo mladine. Ti so znašali v letu

1946 286 milijonov pesov, sedaj pa 2.197 milijonov. Dodal je tudi še, da se je število otroških vrtcev od 15 dvignilo na 1.188. Naglašal je tudi, da je v raznih srednješolskih zavodih zagotovljen prostor za skoro en milijon dijakov v 5.187 šolskih središčih, t. j. skoro 2.000 več kot leta 1946. Procent nepismenih se je pa zmanjšal na 3.9. Končno je prosvetni minister prikazal tudi napore za telesno vzgojo mladine, za njeno zdravstveno zaščito ter proces planifikacije, organizacije in vseh ostalih konkretnih del, ki jih je bilo treba izvršiti v zadnjem desetletju.

ločili za nove “revolucionarne” metode v diplomaciji.

Toda prvi umetni sateliti bodo šli krožiti nad zemljo nekako čez dve leti in prva potovanja med planeti so tudi še daleč. Med tem pa je treba urediti vse višee zadeve, ki mučijo Evropo, Azijo in Afriko. Še pred nekaj meseci bi vse te zadeve morale postati resen povod za vojskovanje, tokrat jih bodo na konferenci štirih zunanjih ministrov, ki bo v oktobru v Ženevi, morali urejati tako, da bo diplomacija že nosila na sebi prve poteze nove mode; na svet bo diplomacija zrla z oporišč, ki bodo za polovico že obsežna nekam v vsemirje.

Vsaka kriza slabi pozicije, ki so bile poprej v veljavi in jim skuša dajati nov pomen in odnos. Nova atomska doba je s poznanjem, da je sila sama sebi prvi in največji grob, s svojim grozečim prstom obsodbe najhujše pokazala najprej na komunizem in na njegove sanje o nadvladi nad vsem svetom... Komunistični oblastniki na vseh svojih prestolih bodo po ugovitvah ženevskih atomskih razgrabljanj najbolj prizadeti.

področju ter pravi, da so vse te zahteve že obsežne v programu peronističnega gibanja. Pozdravlja dr. Frondizijevo izjavo, da v pogledu pridobljenih socialnih pravic delavstvu ni mogoče več noben korak nazaj, ampak je mogoče to socialno zakonodajo samo spopolnjevati. Končno je dr. Leloir naglašal, da bo peronistično gibanje storilo vse, da bo v deželi prišlo do pomiritve.

Predsednik general Peron

je v zadnjem tednu govoril na sestanku osebja prosvetnega ministrstva. V svojih izvajanjih je naglašal važnost in pomen strokovnih organizacij ter koristi, ki jih ima od njih ljudstvo in država.

Na politično stanje v državi se pa nanaša njegova izjava, ki jo je dal na razna vprašanja italijanskemu listu “Tempo”. Argentinski listi so jo objavili v terek. V njej predsednik general Peron pravi, da je z ozirom na sedanji politični položaj v Argentini glavni cilj vlade pomirjenje in ustvaritev novega sistema za politično delo demokratičnih strank. Za opozicijske stranke je dejal, da so se posluževale kampanje govoric in šušljanja, kar vsekakor škodi koristim države. Požig cerkva dne 16. junija je ostro obsodil ter označil to dejanje za barbarsko in perversno. Na vprašanje, če je smatrati napetost med cerkvijo in državo za odstranjeno, je naglasil, da vlada želi, da vsi Argentinci sodelujejo pri pomirjenju in ne želi nobenih izjem. Znova je poudarjal, da je katoličan iz prepričanja in tradicije. Glede upora dne 16. junija je dejal, da je brez dvo-

ma imel za namen umor predsednika. Odgovornost za reakcijo na to dejanje pa da so hoteli pripisati delavskim organizacijam. Znova je tudi naglasil, da je dokazano, da pri uporabi politične stranke niso sodelovale. V pogledu pomilostitve upornikov je dejal, da je treba državo bolj voditi s pravčnostjo kot pa z milobo. Ljudstvo je pa za priznane živost, zato bo vlada storila to, kar ljudstvo od nje zahteva. Obstoj nasprotij med oboroženimi silami je zanikal, glede CGT je pa izjavil, da po 16. juniju ni več napadalni oddelek za obrambo peronizma, ampak izpostavljena postojanka za obrambo vse dežele.

Dr. Vicente Solano Lima

je bil naslednji opozicijski govornik, ki je govoril narodu v imenu demokratične stranke. Tudi njegov govor je v torek zvečer prenašala radijska postaja Belgrano. V njem je pojasnil stališče, ki ga do aktualnih političnih problemov zavzema ta politična skupina.

Dr. Nikolaj Repeto in dr. Alfredo Palacios

sta prvaka v socialistični stranki. Ob bosta govorila v imenu Socialistične stranke ter sta že zaprosila radijsko postajo Belgrano, da ju uvrsti med svoje oddaje. Po obstoječih predpisih sta oba že tudi predložila radijski postaji 50-pij govorov, ki bosta imela. Razen tega je socialistična stranka zaprosila za 27. avgusta za prostore v Luna parku, kjer namerava imeti politični shod.

Radikali

so bili tudi v prejšnjem tednu v pripravi za narodni kongres svoje stranke, ki se bo začel jutri v mestu Avellaneda. Na številnih konferencah so se prvaki stranke zavzemali, da mora priti na kongresu do pomiritve obeh frakcij. V ta namen je skupina “principistov” izdala tudi spomenico ter jo poslala vsem delegatom za kongres. Poslanec te stranke dr. Yadarola bo prihodnje dni govoril tudi po radiu.

Ob 10 letnici odmeta prve atomske bombe na Hirošimo

Pod geslom “Nikdar več se ne sme ponoviti ta tragedija” so se na Japonskem v Hirošimi 6. avgusta spominjali desete obletnice odmeta prve atomske bombe. Ob 8.30 uri dop, t. j. ob uri, ko je bila pred 10 leti odvržena atomska bomba na to mesto, je bilo pred spomenikom žrtvam ted. bombnega napada zbranih okoli 50.000 ljudi. Vsi so v tem trenutku padli na kolena, po cerkvah so začeli zvoniti zvonovi, sirene po tovarnah pa zamolklo tuliti. Župan mesta Hirošime je v svojem govoru znova opozarjal svet, da se tragedija Hirošime ne sme več ponoviti ter da se mora ustvariti večni mir.

Slavnostni dnevi v Lemontu

Lemont v Severni Ameriki je 2., 3. in 4. julija doživel slavnostne dneve. Poleg posvetitve slovenskega naroda brezmadežnemu Srcu Marijinemu na Ameriških Brezjah, so bile na sporedu še druge pobožnosti in prireditve. Z njimi so severno ameriški Slovenci se skupno oddolžili spominu vseh slov. žrtev II. svet. vojne, treh okupatorjev in komunistične revolucije.

Nočna procesija

V soboto 2. julija zvečer je bila nočna procesija od samostana slov. frančiškanih k lurski votlini. Po procesiji je bila v romarskem domu Baragova proslava. Na njej je ing. Jože Gregorič govoril o stanju priprav za Baragovo beatifikacijo. Vso proslavo je vodil tajnik Baragove zveze o. Bazilij.

Posvetitev Slov. naroda brezmadežnemu Srcu

Glavna lemontska slovesnost je bila naslednjega dne, v nedeljo 3. julija, ko je ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman znova posvetil slovenski narod brezmadežnemu Srcu Marijinemu. Prva posvetitev je bila med italijansko kupacijo leta 1943 ob podobi Marije Pomagaj, v Ljubljani, ker so bile Brezje takrat zaradi vojne nedosegljive. V letu 1955 se je pa izvršila na ameriških slovenskih Brezjah, kjer ima Marija Pomagaj z Brezij svoj drugi prestol v kapeli slov. frančiškanov.

Udeležba vernikov je bila izredna. Slov. rojaki so prihitali iz daljnega Colorada, North Dakote, Nebraske, Minesote, Ohio, Kanade in od drugod. Sodijo, da je bilo vseh romarjev okoli 2.000. Z njimi so pa bili tega dne duhovno združeni vsi Slovenci: Tisti, ki so zaradi komunizma morali zapustiti domovino in žive danes razkropljeni po vsem svetu, in tisti, ki trpe pod komunisti doma. Vsi ti Slovenci iz 33 držav in dežel na svetu, so bili zastopani z lastnimi posvetilnimi listinami brezmadežnemu Srcu Marijinemu. Sv. maša je bila na prostem pred lursko votlino. Imel jo je franč. komisar p. Aleksander Urankar ob asistenci župnika Stefana Kraljiča in p. Bazilija. Pridigo je pa imel škof dr. Gregorij Rožman. Ni govoril samo navzočim romarjem, ampak vsem Slovincem, ko je pojasnjeval namen in pomen tega romanja in posvetitve Marijinemu brezmadežnemu Srcu.

Po maši je bila procesija Sv. Rešnjega Telesa. V njej so dekleta in narodnih nošah nosila 2 posvetilni knjigi, s posvetilnimi listinami Slovincem iz 33 držav in dežel. Knjigi sta bili okrašeni s slovenskimi pušeljci in travkovi. Pred baldahinom, ki so ga nosili slov., moške v narodnih nošah so dekleta slov. sobotne šole iz Chicaga posipavala pot in prostor pred oltarji z rožami. Najsvetjše je nosil škof dr. Rožman. Med procesijo, kakor tudi med mašo, je lepo pel za to priliko sestavljeni pevski zbor pod vodstvom Vilka Kuntare.

Zadnji blagoslov je bil pri oltarju, ki je bil postavljen na stopnišču romarskega doma. Tu je bila izvršena tudi posvetitev brezmadežnemu Srcu. Ko je škof dr. Rožman spregovoril po zvočniku, da nastopa trenutek posvetitve, je vsa množica pokleknila in za svojim škofom ponavljala posvetilno molitev.

Od romarskega doma se je procesija Marijinemu brezmadežnemu Srcu posvečenih romarjev pomikala proti samostanu. Samostanska cerkev, v kateri ima Brezjanska Marija v glavnem oltarju svoj prestol, je mogla sprejeti samo en del romarjev. V kapeli je škof dr. Rožman prevzel obe posvetilni knjigi in jih položil pred Marijino podobo. V kratkih besedah jih je izročil v varstvo slovenskim frančiškanom v Lemontu. V njihovem imenu je obe posvetilni knjigi sprejel v varstvo franč. komisar p. Aleksander Urankar.

V nedeljo 3. julija proti večeru je bil pri slov. frančiškanih v Lemontu križev pot ob postajah križevega pota na prostem. Zvečer so se pa vsi romarji zbrali v romarskem domu, kjer je v pravem slovenskem razpoloženju potekal družabni večer. Na njem je Anton Jeglič kazal tudi skioptične slike od lanskega romanja v Lemontu.

Tega dne so imeli člani Slov. kat. akad. starešinstva tudi prijateljski sestanek. Organiziral ga je ing. Vladimir Remec. Na njem je bilo med drugim sklenjeno, da bo SKAS v Sev. Ameriki prihodnje leto organiziral poseben študijski dan, na katerem naj bi se obravnavala zlasti vprašanja, ki zadevajo slovensko izobraženstvo po svetu.

Requiem za slovenske žrtev

V ponedeljek, 4. julija je bila v samostanski cerkvi pri oltarju Marije Pomagaj žalna maša za vse žrtev II. svet. vojne, okupacije in komunistične revolucije. Daroval jo je prevzvišeni dr. Gre-

Debeljak - Remec:

KYRIE ELEISON - SLOVENSKI VELIKI TEDEN

Desetletnica "najstrahotnejše slovenske usodnosti v Vetrinju" je prešla v zgodovino. Hočem reči, da je dobila v slovenski zgodovini tisto častno mesto, katerega zavzemajo v vsaki narodni zgodovini le najvrednejši in največji vsenarodni dogodki. Slovenski človek bo živel v pravi slovenski zavesti na vseh celinah zemeljske oble, dokler bo spominjanje tako iskren in svetel, kakor so bili vzvišeni ideali, ki so bili vsebina mladih življenj v Vetrinju.

Takim velikim dnevom se narodi klanjajo in oddolžujejo: spomenike časti in vredna dela jim v znak hvaležnosti darujejo. Tako najvišje plodove duha namesto venljivega lovorja izročujejo onim, ki so po pravici to tudi najbolj zaslužili.

Poleg lepih spominskih proslav tega našega velikega dne, je izšla v Bs. Asu v njega spomin tudi tiskana beseda, ki naj priča o tistih groznih dneh pred desetimi in več leti, a prav tako o današnjih, ko je slovenski kulturnik pod tujimi zvezdami s trepečim srcem izpolnjeval svoje kulturno poslanstvo in nenehno dajal svoj kulturni davek. Slovenska izseljenska zgodovina bo že zaradi tega dobila čisto drugačno vsebino in prizvok: morala bo zapisati silne napore kulturnih delavcev, ki so ne le neupoštevani in nespoštovani od matere domovine, ampak celo od nje napadani in zasramovani, vztrajali pri kulturnem delu ter za ohranitev slovenskega imena in zavesti v zamejstvu doprinesli najvišjo mero dejavnosti.

Pri Slovenski kulturni akciji je na dan desetletnice smrti pisatelja Narteja Velikonje, 25. junija 1955 — in v počastitev spomina vseh, ki so med zadnjo vojno umrli pod mečem okupatorja ali domačega rablja, po taboriščih po vojni "od sodišč slovenske nečasti na smrt obsojeni in skozi temnice jetnišnice in prisiljenega robstva v umiranju pahnjeni", kakor tudi "vseh, daleč v tujinah od bolečin domotožja umrlih", posebej pa še vseh mučenih "slovensko ustvarjajočih

kulturnih delavcev — iz našega duha" — izdala bibliofilsko knjigo **Kyrie eleison** — Slovenski veliki teden, z verzmi pesnika Tineta Debeljaka in z risbami in v opremi Bare Remčeve. Izšlo je 300 numeriranih izvodov, od katerih vsak obsega 20 dvojnih listov velike oblike. Verze spremlja 11 celostanskih risb Bare Remčeve.

Okvirni del v knjigi tvorita **Veliki petek 1941**, ko je umrla svoboda nad slovenskim nebom in so se pričeli odpirati grobovi in pa **Vstajenska nedelja** na koncu; ki so prišla, da bo čez oceane priklicala raztepenice domov. V prvi nam v najgroznejši uri pesnik pokaže edino pot:

"Čez previs visimo! — Molimo!"

In v drugi naše najvišje upanje:

"Krist je vstal! — Velikonočni zvon domov nas kliče že čez morja tuja: Aleluja!"

Srednji del vsebuje: **Gospod usmili se** — zasedba Slovenije po okupatorjih in njihovo nečloveško ravnanje z njenimi prebivalci; **Kristus usmili se** — divjanja in razdejanja domačega sovražnika, hujšega od prejšnjega; **Gospod usmili se** — odhod od doma v svet, brezpravnost pod oblastjo nezvestih zaveznikov in iskanja cest v dežele preko morij... V kratkem cela naša doba ognja in smrti, brezdomstva in iskanj, prelita v verze, ki jih s sveto spoštljivostjo, drugod pa spet z bolečino v srcu bereš in razmišljaš. Klena, realistična je pesnikova beseda, moč izraza in opisa sta v njej. Kakor da so to najžlahtnejši cvetovi vsega, kar je pesnik Debeljak do zdaj napisal od črne maše sem...

Knjiga je izšla v elegantni opremi in je res že po svoji nakladi namenjena bolj onim, ki so jim dobrine finega okusa in močnega izraza pri srcu. Ti bodo gotovo tudi znali ceniti prizadevnost B. Remčeve, ki je s svoje strani prispevala k poudarku in izraznosti pesnikove besede.

—jkc.

Glasbenik Rev. Francis Missia umrl

Napisati toplo besedo priznanja umrlemu ni nikoli prepozno. Že pred nekaj tedni nas je iznenadila nepričakovana novica, da se je smrtno ponesrečil z avtomobilom naš slovenski rojak v St. Paulu, Minn., Rev. Francis Missia, nečak bivšega slovenskega kardinala, goriškega nadškofa Missije. V kratki dobi sta odšla v večnost dva velika in priznana slovenska glasbenika kot žrtvi avtomobilske nesreče: Dr. Anton Dolinar, ki je prišel v USA pred nekaj leti kot begunec, in sedaj Fr. Missia, star slovenski Amerikanec, ki je prišel v to deželo kot mlad študent v prvih letih tekočega stoletja. Ker o Rev. Misiji ni bilo najti v naših listih primerne poročila o njegovem glasbenem delovanju, sem se odločil, da jaz napišem nekaj vrstic o tem znamenitem možu, ki sem ga smel imenovati svojega podpornika in prijatelja.

Rev. Missia je po prihodu v Ameriko nadaljeval svoje študije v St. Paulu in tam stopil tudi v bogoslovje, postal duhovnik, svojo glasbeno nadarjenost izobrazil do konca in postal profesor glasbe v duhovskem semenišču v St. Paulu, Minn. do svoje prezgodnje smrti. Ko sem — vojni begunec — prišel v Združene države in me je usoda zanesla tja v St. Paul, sem vedel že vnaprej, da v tem mestu živi Rev. Francis Missia, ki je bilo o njem v škofiškem almanahu zapisano, da je na čelu cerkvene muzike v šentpavelski nadškofiji. Ker sem se sam poleg drugega tudi s cerkveno glasbo mnogo ukvarjal, mi je bilo ljubo, da bom v tuji deželi našel Slovence na tako odličnem glasbenem mestu.

Ko sem ga prvič videl, ja napravil name izreden vtis. Velik, plečat mož s prejkone strogim izrazom na obrazu me je tako ljubeznivo in dobrohotno pozdravil v svoji izrazito štajerski slovenščini (bil je rojen nekje blizu kraja Slatina-Radenci), da sem bil prijetno presenečen. Tisti čas velikih stisk in težav je bila topla domača beseda več vredna kot suho zlato. Posadil me je za moderne in lepe orglje v semeniški cerkvi, kjer sem ga dobil ravno po končani nedeljski popoldanski pobožnosti, češ, naj jih poskusim. Da mu ni bilo na tem, da bi jaz orglje preizkušal, mi je bilo takoj jasno: mož je hotel le videti in slišati, koliko je glasbenika v meni, ko sem mu bil kot

gorij Rožman. Pri njej so slovenski romarji molili za dušni mir dragih slovenskih žrtev, in z njimi prosili Boga, da bi skrajšal dneve trpljenja slovenskega naroda pod komunističnim nasiljem.

tak predstavljen. Kakšno sodbo si je ustvaril o moji muzikalnosti in glasbeni izobrazbi, je bilo razvidno iz tega, da mi je na željo — več mesecev kasneje — v svojstvu predsednika komisije za cerkveno glasbo brez vprašanja, kaj znam in koliko znam, napisal pričevalo, da sem usposobljen za organista v sleherni cerkvi v šentpavelski nadškofiji.

Pozneje sva se večkrat sešla in sva postala prijatelja. Ponovno sva se pogovarjala o zbirki, ki jo je rajnik pripravljal za ljudske petje v nadškofiji in kamor je uvrstil mnogo naših lepih slovenskih napevov, za katere je bil izredno navdušen. Če je zbirko dokončal, mi ni znano. Škoda je, če je ni. Bil je izrazito dober harmonizator in prirejevalec skladb za moški zbor, ki ga je imel v semenišču takega, da je človeku duša in srce poskakovalo, kadar ga je slišal. Zame je bil vselej trenutek največjega glasbenega užitka, kadar sem mogel njegov semeniški zbor poslušati. Rajni Missia je bil odličen zborovodja. Pri večjih slovesnostih v semeniški cerkvi je prepustil orglje drugemu, sam pa je vodil zbor. Vse se je vršilo — ne na koro, marveč, sredi cerkve, tudi en orgelj-

ski igralnik je bil spodaj. Pevce je imel razvrščeno po klopih na obeh straneh cerkvene ladje, sam pa se je redno premikal nekoliko naprej in nazaj, na desno in levo, in z obema rokama in z vsem telesom vodil svoj zbor, kakor mu je veleval njegov glasbeni genij. Ta pa je bil najvišje izrazne kakovosti. S svojim doslednim glasbenim poukom je v semenišču vzgojil dve generaciji visoko nadpovprečnih duhovnikov-pevcev. Med njimi jih je bilo nekaj tako odličnih, da bi lahko služili za vzor pristnega liturgičnega, pa tudi drugega petja, ne le v šentpavelski nadškofiji, temveč povsod po katoliškem svetu. Njegova roka se je poznala skoraj v sleherni cerkvi v njegovi nadškofiji. Kako so mladi — in starejši duhovniki peli mašne korale v smislu navodil Motu Proprio papeža sv. Pija X, je bilo čutiti takoj, ko je mašnik usta odprl.

Na drugi strani je bila Missijeva zasluga, da so po navodilih istega papeža izginile s korov šentpavelske nadškofije vse skladbe in melodije, ki jih je naplaval svetne operne in operetne muzike odložila tam. V tem oziru je bil zelo strog — in je imel prav.

Poleg svoje, čisto poklicne delavnosti pri muzikalni izobrazbi duhovnikov je imel rajni Missia posebno veselje s svetnim mešanim zborom kakih 60 pevk in pevcev, ki ga je sam ustanovil z namenom, da bi z njim prirejal liturgične koncerte izven cerkve in da bi na ta način širil smisel za plemenito cerkveno glasbo med širokimi plastmi poslušalstva. V ta zbor je vložil svoje najboljše moči in mnogo, mnogo truda. Namen in delo pri tem zboru je bilo Bogu posebno všeč, in ni nobenega dvoma, da je rajnik prejel bogato plačilo za velike žrtve, ki jih je vložil v ta zbor. Z njim je namreč redno vsako leto enkrat izvajal nekaj izrazito koralnih (enoglasnih) spevov tako lepo in popolno, da je poslušalec moral biti prepričan o popolni lepoti gregorijanske koral. Nato je pa vedno dodal izber cerkvenih liturgičnih himn in motetov v polifoniji, iz zbirke najbolj slavni cerkvenih skladateljev izza Palestrine do danes. Vsak Missijev koncert, ki jih je prirejal v velikem auditoriju v St. Paulu pri polno zasadenem ogromnem stadionu, je bil velik glasbeni dogodek, ki se je, o njem mnogo pisalo in govorilo. Pred leti je o enem teh koncertov prinesla poročilo izpod mojega peresa tudi Ameriška Domovina in pa lokalni, zelo razširjeni šentpavelski list The Wanderer.

Ko je pokojni Missia poročili prebral, me je poklical: "Lepo ste napisali. Zelo mi je všeč. Lepo se zahvalim". In se je široko nasmejal. Škoda, velika škoda, da je ta široki smeh utihnil. Mislim in sem prepričan, da je bil Rev. Missia edinstven glasbenik s pristnim slovenskim mehkim občutjem za glasbene fine, ki ne bo mogel dobiti vrednega naslednika. Ali v sledečih rodovih, ki bodo gojili cerkveno muziko v šentpavelski nadškofiji, bodo ostali vidni sledovi njegove močne glasbene osebnosti, ki je, presajena iz žlahtnega vrta slovenske domovine, razvila svojo rast v novo domovino, kjer je sedaj legel k večnemu počitku. Vpliv njegovega glasbenega genija pa sega daleč čez meje šentpavelske nadškofije. Naj mu bo, vernemu slovenskemu sinu, lahka ameriška zemlja! Bog mu sedaj plačuje, kar je v Njegovo čast lepega ustvaril.

Dr. Ludovik Puš

IZ TEDNA V TEDEN

USA: Eisenhower je na tiskovni konferenci izjavil, da bo za zasedanje OZN pripravil nov predlog za razorožitev, v pismu zahodnonemškemu kanclerju dr. Adenauerju pa zatrjuje, da je ohranitev zahodnoevropske skupnosti nujnost za doseg ciljev, ki jih imajo zahodne države pri razgovorih s sovjetci. — Ameriški častniki, ki so bili zaprti na Kitajskem, so po osvoboditvi na Filipinih izjavili, da so jih na Kitajskem komunisti mučili.

VENEZUELA: V Venezuelo je prišel na obisk predsednik Peruja general Manuel Odría. Na letališču ga je sprejel venezuelski predsednik polkovnik Pérez Jiménez.

BOLIVIJA: V Bolivijo je prispel na prijateljski obisk predsednik Čila gral. Ibañez. Na praznik bolivijske neodvisnosti sta se oba predsednika dr. Paz Estensoro in gral. Ibañez udeležila zahvalne službe božje v katedrali. Na bolivijski državni praznik je predsednik dr. Estensoro v poslanici na narod napovedal tudi splošne volitve za prihodnje leto.

BRAZILIJA: Šef skupnega generalnega štaba brazilskih oboroženih sil general Sanrobert Pereira da Costa je

govoril 3.000 častnikom v častniškem domu. Opozarjal jih je na potrebo sloge med pripadniki oboroženih sil, kajti Brazilijo lahko vrže razplamtela politična strast pri volitvi novega predsednika v nemire in zmedo.

ZAHOĐNA NEMČIJA: Kancler dr. Adenauer bo s svojim spremstvom odpohtoval v začetku septembra v Moskvo, kjer bo imel s sovjetskimi visokimi državnimi funkcionarji razgovore od 8. do 13. septembra. Na dnevnem redu konference je obnovitev diplomatskih, gospodarskih in kulturnih stikov med obema državama. Govorili pa bodo seveda tudi o združitvi obeh Nemčij. —

FLRJ: Tito je pozval na sestanek v svoj letni dvorec na otoku Brioni vse vodilne komunistične funkcionarje. Razpravljali bodo samo o rešitvi gospodarskega položaja v državi, ki se je v zadnjem času zelo poslabšal. — Veljko Vlahovič, član CK Zveze komunistov Jugoslavije, je v glasilu jug. komunistične partije "Komunist" objavil članek, v katerem se zavzema za razpust kominforma in za ustvaritev nove mednarodne komunistične centrale, ki bi zopet združila vse komuniste kot enakopravne člane.

ARGENTINA

Minister za vojsko general Franklin Lucero se je podal na inšpekcijo vojaških garnizij v severnih argentinskih provinciah.

Inozemski časnikiarji so priredili večerjo v čast drž. tajniku drž. tajništva za tisk in radio Leonu Bouche-u. Predsednik združenja inozemskih časnikiarjev v Argentini je v svojem pozdravnem nagovoru naglašal, da sedaj v Argentini nastopa nova doba v pogledu informativne službe.

Ministrstvo za mornarico je objavilo sporočilo, da sta mornariška letalska častnika Jorge Collet in Ramon Corvera s prevoznim letalom pristala na polju v bližini vojaškega letališča Comandante Esporra, blizu Bahía Blanca, vzel v letalo svoji ženi in otroke, nato pa odletela z letalom v Uruguay. Pomorske oblasti so uvedle preizkavo.

Radikalni poslanec dr. Allende je v parlamentu vložil interpelacijo, v kateri prosi za pojasnilo z ozirom na govorice, da se je v času, ko je imela argentinska vojna mornarica manevre na jugu, mudila v istih vodah tudi vojna mornarica neke tuje veleposlanštva. Z ozirom na to interpelacijo je tuk. ameriško, pa tudi angleško veleposlanštvo objavilo sporočilo, da se v tem času ni mudila v južnih vodah nobena vojna ladja teh držav.

Ravnateljstvo policije za provinco Bs. Aires je objavilo sporočilo, da so bili v zadnjem času izvršeni ponovi napadi na policijske stražnike v San Andres de Giles, v Ciudadeli in v San Martinu. Dosedaj se policiji še ni posrečilo izslediti napadalcev.

Po zadnjih statističnih podatkih je pridelek žita znašal v Argentini v času od meseca januarja do maja v tekočem letu rekordno količino 7.690.000 ton. V istem času je pa močno padel pridelek koruske, kar je pripisati tudi klimatskim razmeram.

Pri nedeljski nogometni tekmi med športnima kluboma River Plate in San Lorenzo na stadionu športnega kluba Huracan se je kmalu po začetku tekme zrušil del betonske tribune. Več gledalcev je pri tem zadobilo težje in lažje poškodbe. Igro so takoj prekinili.

Med severnoameriškim letalskimi družbami Panagra, Pan American World Airways in National Airlines je sklenjen dogovor, da bodo letala teh družb vzdrževala osebni letalski promet med Ezeizo in New Yorkom z direktnimi letali, ki bodo razdaljo med obema mestoma prevozila v 21 urah in potnikom ne bo treba več presedati v Miami kot dosedaj.

Z ozirom na razne govorice o višini takse, ki jo je plačal prvak radikalne stranke dr. Frondizi za prenos svojega govora po radijski postaji Belgrano, je vodstvo te radijske postaje sporočilo, da je dr. Frondizi plačal za prenos svojega govora \$ 7.600. — Prav tolikšen znesek je isti radijski postaji plačal za prenos govora tudi predsednik Vrhovnega sveta Peronistične stranke dr. Leloir.

Zunanje ministrstvo je zanimalo govorice, ki so se razširile v Montevideu glede omejitev za potovanje v Argentino. Zun. ministrstvo naglašala, da je argentinski konzulat izdal vize vsem prosilecem, ki so hoteli potovati v Argentino.

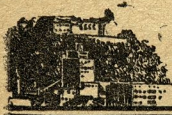
Apostolska nunciatura v Buenos Airesu je zanimala novico, da je prispel z letalom na Ezeizo Msgr. Antonio Samore, član vatikanskega državnega tajništva, da pa mu oblasti niso dovolile zapustiti letališča in oditi v mesto.

V parlamentu je sklicana seja odbora za ustavna vprašanja. Razpravljala bo o predlogu radikalnega poslanca dr. Allende-ja, naj se razveljavi zakon o sklicanju ustavodajne skupščine zaradi spremembe ustave, da bi se mogla potem izvesti ločitev Cerkev od države. Časopisje poroča, da se peronistična večina navdušuje bolj za podaljšanje roka za izvedbo volitev v ustavodajno skupščino za nadaljnjih 180 dni.

V Buenos Airesu je bila 69. mednarodna razstava plemenske živine. Kakor prejšnja leta so tudi letos prodali čisto krovne bike za izredno visoke vsote. Tako so za bika pasme Aberdeen Angus izklicali ceno 400.000 pesov ter je bil za ta znesek tudi prodan.

Industrijska banka navaja v svojem poročilu za prvo trimesečje letošnjega leta, da je v tem času odobrila posojil raznim industrijskim podjetjem v višini 1.562.000.000 pesov.

Novice iz Slovenije

V Sloveniji in tudi po ostalih republikah je že dalj časa občutno pomanjkanje sladkorja in drugih živil. Ponekod so ljudje javno zabavljali čez komunistično upravo ter napadali komunistične gospodarske eksperimentatorje, čes naj delajo gospodarske poskuse s svojim premoženjem, ne pa z narodnim gospodarstvom. To se je dogajalo zlasti v Beogradu, ko so ljudje v dolgih vrstah po več kot 7 ur čakali na sladkor, nato so jim pa sporočili, da sladkorja ni. Ljudje tudi vedo povedati, da je do pomanjkanja sladkorja prišlo zaradi tega, ker so ga komunisti v glavnem določili za svoje zadrage, da bodo lahko one delale marmelado, ne pa privatna gospodinjstva.

V Črnem kalu, kjer grade cesto Koper-Ljubljana, strokovnjaki pod vodstvom koperskega muzeja nadaljujejo arheološka izkopavanja. Nedavno so našli več drobcev okamenelih kosti, za katere menijo, da so kosti velikih živali iz neolitike dobe.

V goriškem okraju v Sloveniji obstoja devet nižjih in dve višji gimnaziji, na katerih je bilo doslej 200 abiturientov.

Kos je kot koristna ptica pevka v Sloveniji zaščiten. Nad njegovo zaščito pa Brici niso nič kaj navdušeni, ker jim kosi povzročajo veliko škodo v vinogradih. Samo lani je ta škoda znašala nad en milijon dinarjev. Nekemu vinogradniku pod Sabotinom so kozi pozobali kar 5 stotov grozdja.

Zadružno podjetje "Coop" in podjetje "Satjeska" iz Sarajeva sta nedavno izvozili v Francijo 250 ton polžev, t. j. 25 vagonov. Podjetji sta nabiralcem plačevali po 40 dinarjev za 1 kg polžev.

V Mariboru in okolici je bilo julija meseca veliko pomanjkanje kvasa. V nekaterih krajih zaradi tega pekarnar po več dni niso mogle peči kruha, kar je

povzročilo veliko nezadovoljstvo med ljudstvom. Do pomanjkanja je prišlo zaradi tega, ker tovarna kvasa v Ljubljani ni dobila zadostnih količin melase iz Zrenjanina.

Ljubljanska univerza je dr. ing. Milanu Vidmarju podelila za njegovo 70 letnico naslov častnega doktorja.

V raznih kmetijskih združenjih okrajne zadrugne zveze Ljubljana so odkrili poneverb za okoli 8 milijonov dinarjev. Tako je bilo lani v kmetijski zadrugi. Vir pri Domžalah pol drugi milijon dinarjev primanklaja. Primanklaja so odkrili še pri zadrugah Peče, Litija, Gabrovsko in Pijava gorica.

V Jugoslaviji je izšel nov vozni red za železniški, avionski, avtobusni in pomorski promet. Vozni red je za vsa država in je tiskan v srbo-hrvaščini, le "Pojasnila" na prvih straneh so za področje LR Slovenija natisnjena v slovenščini. Ta je pa tako skrpucalo, da je o njej zapisal Albin Mlakar v ljb. "Poročevalcu" "naslednje: "Ta slovenščina je tako strašno zmaličena, da človeka pri branju zazebe v srce, vzbudi gnus in

ogorčenje nad malomarnostjo in predrznostjo ali kar že je. Zato je bolje, da gremo mimo te slovenske godlje, ker me je sram navajati primere in ker bi bilo brez pomena kakršnokoli razglabljanje o tej stvari. Vprašamo se samo, kaj bi se zgodilo z voznim redom, če bi si kdo privoščil podobno prevajanje na srbo-hrvaški jezik. Ali izdajatelj ali uredništvo nima človeka, ki bi znal pravilno prevajati? Ali se zavedajo strašne sramotivne jezika, ki ga je govoril in pisal Prešeren, Cankar, župančič. Vrh tega pa je ta vozni red tako nepregleden, da se v njem lahko znajde le prometni strokovnjak. Če hočeš n. pr. najti vozni red Ljubljana-Maribor, moraš preštudirati tri različne tabele, da skombiniraš kako lahko prideš iz Ljubljane v Maribor in nazaj."

Dramska sekcija kult. prosvetnega društva "Slovenski dom" v Zagrebu je za proslavo 10. letnice "osvoboditve" uprizorila Golarjevo komedijo "Vdova Rošinka" v režiji Hinka Nučiča. S to komedijo so nato igralci gostovali v Karlovcu kot gostje karlovskega slovenskega društva "Triglav". Za jesen isti oder pripravlja gledališko delo Mateja Bora "Vrtnitev Blažonovih".

V Črnem vrhu nad Idrijo imajo 40 metrsko skakalnico za smučarje.

Slovinci v Argentini

Buenos Aires

Slovenska poroka. V nedeljo sta se poročila v ramaški župni cerkvi g. Matija Kozina, dipl. pravnik iz Kanade in gđc. Renata Ašič. Mlademu paru, katerega je združil g. Alojzij Starc je pri poročnem obredu in pri sv. maši prepeval Gallus, katerega članica in večkratna odbornica je bila gđc. Ašičeva. Za priči sta bila ženinu njegov stric bivši glavar g. Janez Lesar, nevesti pa njen oče g. Ivan Ašič, bivši župan iz Polhovgradca. Gallusovci, ki so polnoštevilno zbrani priridili nekaj dni pred poroko poslovnitveni večer od svoje zveste članice, so ob tej priliki obnovili stari slovenski običaj odkupovanja neveste, ker so le s težkim srcem pristali na to, da jim ženin odpelje nevesto v Kanado. Na koncu dolgotrajnih in težkih pogajanj in po prebranju izvirnega odkupnega pisma, ki ga je posebej za to priliko sestavil pisatelj g. Joža Vombergar, pa so se vendarle sporazumeli z ženinom — in to v obojestransko popolno zadovoljstvo. — Številnim čestitkam, ki sta jih novoporočence te dni prejela, se pridružuje tudi Svobodna Slovenija, saj je bila gđc. Renata tisto požrtvovalno dekle, ki je poleg vsega dela v službi, poleg vseh neštetihih potov od zdravnika do zdravnikar in od bolnišnice do sanatorija spremljala naše ljudi, poleg vsega dela v različnih organizacijah, vsako leto pridobila lepo število naročnikov za Zbornik-Koledar Svobodne Slovenije. — Uredništvo Svobodne Slovenije ji za to izreka najlepšo hvalo, ji najpriščneje čestita na novi poti, obenem pa prosi, da ostane tudi v Kanadi, kjer bo ob strani svojega moža, mladega odvetnika g. Kozine, začela novo življenje, listu in zborniku zvesta naročnica in razširjevalka.

Vse naročnike, ki še niso nič plačali naročnine za tekoče leto upravlja Svobodna Slovenija prosi, da plačajo vsaj polletno naročnino, ki znaša 43 pesov ali celotno, ki znaša pri enkratnem plačilu 80 pesov. Ne odlašajte s plačilom! **Ramos Mejia**

Navzlic slabemu vremenu in raznim slovesnostim, ki so se vršile med našimi rojaki v nedeljo 7. avgusta t. l. se je na prosvetnem sestanku Krajnevega odbora Društva Slovincov v Ramos Mejia zbralo okrog 50 naših rojakov, ki so z velikim zanimanjem poslušali zanimivo in poučno predavanje g. prof. dr. Vinka Brumna, ki je govoril o naši izobrazbi.

Florida

Nova maša g. Himmelreicha

V nedeljo 7. avgusta smo imeli v Floridi zopet lepo slovesnost — slovensko novo mašo. Imel jo je letošnji novomašnik g. France Himmelreich.

Novomašnika so spremljali v sprevidu v cerkev povabljeni gostje. Pred vstopom v cerkev mu je izročila novomašni križ gđc. Pavla Hribovškova. Storičila je to v imenu novomašnikov sestre, ki z novomašnikovimi starši ni mogla priti na to lepo slovesnost v Argentino. Z ljubko deklamacijo je pozdravila novomašnika mala Prijateljica Terezika ter mu izročila šopek nageljnov. S ko-ra je pa novomašniku zadonela v poždrav slovenska novomašna "Novi mašnik bod" pozdravljen.

Po odpeti molitvi "Priidi sveti Duh", je novomašniku govoril g. direktor Anton Orehar o dostojanstvu duhovnika ter o dolžnosti, ki jo imajo verniki na pram njemu. Novomašnik je nato vsem podelil novomašni blagoslov.

Pri prvi sv. daritvi so novomašniku g. Himmelreichu asistirali gg. Alojzij Košmerlj kot presbiter asistens, Ladislav Lenček kot diakon in novomašnik Jošt Martelanc kot subdiakon ter slovenski bogoslovci iz Adroguaja. Na koru je ubralo pel slov. cerkveni pevski zbor iz Ramos Mejia pod vodstvom g. Gabriela Čamernika.

Po zahvalni pesmi so se povabljeni gostje z novomašnikom podali v župnijsko dvorano, kjer je bilo pripravljeno novomašno kosilo. Tu so novomašnika pozdravili ter mu čestitali, da je dosegel svoj življenski cilj, g. direktor Anton Orehar, g. svetnik Alojzij Košmerlj, univ. prof. g. dr. Ahčin, v imenu novomašnikovih sošolcev v gimnaziji g. Jože Poznič, nazadnje pa še floridski župnik g. Polli. Zatem je pa povzel besedo novomašnik. V prvi vrsti se je zahvalil svojim staršem, potem pa vsem dobrotnikom in prijateljem, ki so mu pomagali, da je dosegel cilj, ki si ga je postavil.

Lepo slovesnost, ki je potekala v pristem slovenskem novomašnem razporeženju, so zaključile pete litanije Matere božje.

Bariloche

Občni zbor SPD Bariloche. — Po krivdi dopisnika, ki spiše običajno vsa svoja poročila v naglici med svojimi uradnimi urami v pisarni, je izostalo v poročilu o običnem zboru SPD ime aktivnega gospodarja društva Milana Godca, ki že od ustanovitve dalje vestno opravlja to funkcijo in ki je bil seveda tudi na zadnjem običnem zboru soglasno spet izvoljen v odbor.

Delovanje žilskih vulkanov. — Od 27. julija dalje je obširno ozemlje v republiki Čile, kakih 120 kilometrov daleč od Bariloche, središče vulkanskih in sismičnih pojavov, ki se tudi v našem mestu lahko opazujejo. 27. julija zvečer sta stresla Bariloche dva šibkejša potresna sunka, ki sicer nista povzročila škode, a zbudila precej preplaha. Do dneva, ko tor pišem (18) smo imeli precej sreče z vremenom in je veter samo en dan (30/7) vlek od NW, kjer se razprostira vulkansko področje. Tisti dan smo se nadihali žveplenih plinov, v vasi La Angostura na severni obali jezera pa je padlo okrog 1 cm pepela. Dasi traja erupcija že več dni, izgleda da se zemeljske moči še vedno niso pomirile in je opaziti še vedno goste črne oblake, ki se v ale zdaj proti severovzhodu.

Smučarska sezona. — Ves julij smo imeli obilo snega in zadovoljiv pritek turistov. V sredi meseca je bila Villa Catedral natrpna in Ski Hotel prenapolnjen. Na smučiščih mrgoli mladine, kajti poleg uradne šole Cluba Andino obstoja zdaj tudi smučarska šola Ustanove Eva Peron in številni kurzi, ki jih organizira UES. Zaključile so se tekme Cluba Andino Bariloche, na katerih letos pogrešamo številna znana imena. Od naših tekmovalcev je kot ponavadi zmagal Jerman v smučkem letu, v alpskih disciplinah se je Bertoncelj zadovoljivo kvalificiral v prvi kategoriji, medtem ko je Budinec brez posebnih težav zmagal v drugi kategoriji v slalomu in smuku. Državno prvenstvo bo letos v zadnji tretjini avgusta. VA

SPOMINSKA PROSLAVA OB 10 LETNICI VETRINSKE ŽALOIGRE V GILBERTU

Tudi v Gilbertu v Severni Ameriki se je slovenska naselbina ob 10. letnici Vetrinske tragedije spominjala vseh slovenskih žrtev II. svetovne vojne, okupatorjev in domačih komunistov in zločina, ki je bil izvršen nad slovensko vojsko leta 1945.

Spominsko proslavo je pripravila podružnica Lige Slov. kat. Amerikancev. Bila je 12. junija t. l. v dvorani občinske hiše. Grob s križem na odru in slovenska zastava sta z vso resnobo opozarjali vse navzoče na žrtve, ki so padle pred desetimi leti.

Proslavo je začel predsednik podružnice Jože Dolenc Poudarjal je, da se je pred desetimi leti zgodil zločin. Brat je ubijal brata. Žrtve ne smejo v pozabo. Večno morajo živeti v nas. Pevski zbor sv. Cecilije iz Eveletha je pod vodstvom Vilka Kuntare zapel Gallusovo Jaz sem življenje in vstajenje. Avgust Kovač je nato opisal položaj pred desetimi leti, vračanje domobrancev in njihov pokolj pod komunisti. Pevski zbor je občuteno zapel Doktoričevo Naša bol.

G. Janez. Suštarič, kaplan v fari sv. Družine v Evelethu, je 10 letnico vetrinske žaloigre osvetlil še z verskega vidika. Dejal je, da mora imeti Bog s slovenskim narodom velike načrte, ko je dopustil, da se je nad njim zgodila taka tragedija. Sledila je Gallusova pesem Glejte, kako umira pravični. Proslavo je lepo zaključil Pavel Bajda z recitacijo Koroščeve Naše zgodbe. Pevske vloške je pel pevski zbor pod vodstvom Vilka Kuntare.

P. BERNARD AMBROŽIČ ODPOTOVAL V AVSTRALIJO

P. Bernard Ambrožič je ne samo v Severni Ameriki, ampak tudi med vsemi slovenskimi protikomunističnimi begunci znana osebnost. Saj jim je kot večletni tajnik Lige Slovenskih katoliških Amerikancev v njihovih stiskah po raznih taboriščih pomagal kar je največ mogel. Potem, ko so ga redovni predstojniki poklicali nazaj v samostansko hišo v Lemont, je prijel znova za pero in pisal povesti in članke ter druge prispevke za skoro vse slov. protikom. liste in verske revije ne samo v Severni Ameriki, ampak tudi v Argentini. Tudi Svobodna Slovenija ga šteje za svojega odličnega sodelavca.

Meseca junija se je mudil na obisku v Kanadi. Istega dne, ko je imel njegov nečak g. Lojze Ambrožič novo mašo, je on slavil 40 letnico mašništva. Te dni nam je pisal in nas presenetil z novico, da se poslavlja od Severne Amerike in odhaja v Avstralijo. Na ladjo se je vkrcal dne 5. avgusta in potuje naravnost v Sidney.

G. p. Bernardu Ambrožiču želimo v Avstraliji mnogo sreče in mnogo božjega blagoslova njegovemu delu med avstralskimi Slovenci.

Naročajte in širite Svobodno Slovenijo

NARTE VELIKONJA

Višarska polena

"In v kratkem moj tast?" je z bridkim nasmehom pristavila, kakor da se ji nekaj trga v duši.

"Franca, samo tega ne!" je stopil k njej ter jo prijel za roko.

"Ali sem tako slaba nevesta?" se je bolno nasmehnila.

"Ne, Franca, ne! Radi tebe pravim. Reši se, Franca, še je čas!"

"Oklici bodo jutri! Besedo sem dala in je ne prelomim!" je trdno in odločno dejala Franca. "In če se tisti hip po poroki zemlja pogrezne pod meno. Blaž, oče ti ne bom mogla reči, vsaj od početka ne. Toda to povem kot očetu, da se moram poročiti." In se je sključila kakor da prejema nevidne udarce v lice, kakor da ji kdo z drobno iglo zbada v srce. Njena desnica je grabila v prazno, kot bi iskala, kam bi se prijela.

"Ali razumeš? Moram! Da bo imel otrok ime. Pošteno ime!"

"Otrok?" se je začudil Blaž in ves strepetal ob tej besedi. "Ali delaš tudi ti, Franca, pokoro? Zdaj razumem, zdaj te razumem! O ti jeruzalemska žena! In praviš 'otrok'? O, sveta beseda! In ta sveta beseda bo tebi v pokoro. Zaradi tega pojdeš ti na svoj križev pot. Da odreš tisto, kar pride."

Ves se je topil v svojih razgibanih čustvih, sedel sključen ob ognjišču in strmел predse. "In moja kri ti je naložila ta težki križ."

"Da odrešim tisto, kar pride!" je potrdila Franca, kakor da je že dolgo iskala prave besede.

In nastal je molk. po ognjišču.

"Kakor gori poleno, da da ogenj," je povzel Blaž v svojih mislih, "tako mora vsak človek goreti v lastnem ognju pokore. Tako boš zgorela tudi ti v tem ognju!"

"Samo da dam plamen!" je potrdila ter strmela v ogenj.

"O ti spokornika božja!" se je tajal Blaž v svojem gorkem genotju, "ti hčerka izgubljena, ki se vračaš. Hčerka uboga moja."

In je stopil k njej, jo prijel za lice ter jo s svetim čustvom poljubi na čelo.

"Pojdiva oba na to težko pot!" je dejal. Solze so mu polile razrvano lice. "Pojdiva oba na križ kot Dizma, da se naju Bog usmili!"

Franca je strepetala kot otrok. Z nepopisno ginjenostjo je prišla za one mogle starčeve roke ter jih pritiskala na svoje vroče drhteče ustnice.

"Da, pojdiva, pojdiva!"

In jo je prekrizal kakor otroka: "V imenu Očeta in Sina in Svetega Duha." "Amen!" je vzklila Franca, kakor da se ji je težka bridkost odvalila od srca.

"Zunaj sedi pod kozolcem, pred čenustavil pred pragom. Matijec je stopil

(28)

v vežo ter vrgel verige v kot, Tine je pognal voz pod šupo.

"Toliko da ni Pram prekucnil voza!" je dejal mimogrede, ne zapazivši Blaža. "Kakor divji se je vzpel, ko ga je Tine vpregel pred naloženi voz. Komaj sem ga ukrotil! In potem tam pri Francetovem znamenju — se je ustavil sredi besede."

"Ali ste ga splašili?" je vprašal Blaž. "Nič nismo splašili. Tine ga je pripregel."

"In pri znamenju? Pri Francetovem znamenju," je vprašala gospodinja vsa prepadena.

"Saj nisem ničesar dejal!" se je umeknil Matijec. "Ali očeta ni?"

"Zunaj sedi pod kozolcem, pred čebelnjakom," je dejal Blaž, "in mi ni odzdravil, ko sem ga mimogrede nagovoril. Kakor bi stal na straži!"

"Saj stoj!" je dejal Matijec. "Otroci mu dražijo čebele."

"Saj straži!" je besedila sama zase Franca. "Toda ne radi tujih otrok," ji je šlo skozi možgane, "radi mojega pričakovane, radi njega, še nerojenega, stoji, radi njega straži, ki ni njegove krvi!"

"O, ti poredni otroci!" se je smehljaj Blaž.

"Poredni? Mi nismo bili nič boljši!" se je pognal Matijec vesel, da je speljal pogovor v to smer. "Ali smo bili kaj boljši? Tak sem prišel domov, da me mati niso spoznali! In sva s Francetom —" spet se mu je spoteknila beseda, je ves rdeč in v zadregi popravil ogorak na ognjišču, ki se je bil zvalil s

kupa. "Še zažgeš si lahko kaj s temle — in sem," je pograbil popravljen misel, "in sem cel roj razdražil, da se je zapodil za nama."

Franca pa, kakor da ga ni slišala, je povzela, da je groza spreletela Matijca. "In pred znamenjem, Matijec? Kaj je bilo s Pramom pred znamenjem?"

Matijec se je zdrznil. Čutil je v njenem vprašanju toliko groze in srčne stiske, da mu je zastala beseda. Razumel je v hipu njeno bolelost in zadrego, njeno sumnost in občutljivost — vso njeno muko in očitke vesti.

Franca pa je stopila z neizprosnim obrazom korak naprej in dejala:

"Matijec, povej!"

Videl je, kako trepetala, kakor bi pričakovala smrtno obsodbo.

"Saj ni nič!" se je ojunačil. "Konj je plašljiv — to je vse. Bog ve, česa se je ustrašil, grma tam zadaj ali kaj. Ampak saj ni gnal veter vrhov! Kaj vem, zakaj! Prhlil je čez kolovoz, kakor da je nekdo za znamenjem —"

"France!" je vzklila polglasno Franca sama vase.

"Kaj bi!" se je otresel Matijec. "Prhlil je preko kolovoza in če bi ne bilo tiste jelke nasproti —"

"— bi se bil vrgel na Tineta —" je ostro spoznala Franca.

"Da, bi se bil voz prevrgel na Tineta!" je pristodušno menil Matijec.

Zdaj ko je povedal, se mu je čudno zdelo, zakaj se je prej tako bal te besede.

"Na Tineta?" je ponovila Franca za-topljena v svoje misli.

"Da!"

"Tudi žival ve!" je nenadoma z grozo in strahom uprla svoje oči v svaka. "Tudi žival ve!"

"Kaj naj ve?" se je stresel Blaž.

"Da bodo jutri oklici!"

"Oklici?" se je bolno začudil Matijec.

"A tako!" se je pomiril Blaž.

"Da, jutri! In Pram je Francetov konj, ki ga je rešil pred Lahi ter ga prinesel domov. Ali veš, Matijec? France ga je prijezdil in še s konja je potrkal na naše okno. Stal je na njem in potrkal! — Boš padel! sem dejala. Ne bom, saj je kot jagnje," je rekel. — Daj, ponudi mu cukra, Mihec! Tako, dva metra stran! In naš Mihec mu je ponudil cukra dva metra stran," se je potapljala v spominih ter kazala z roko. "In Pram se ni premaknil niti za milimeter. Samo ušesa so mu polegla po glavi. In ko mu je Mihec ponudil bliže, tik pred gobec, je hlasičnil, ne po cukru, po Mihčevi kapi. Le vzemi, Pram! se je smejal France. Le vzemi saj je naš! In konj je pristrigel z ušesi in vzel iz bratove dlani cukra kakor ovčka sol. Kmalu bi bil Mihec ob glavo, se je smejal France. Ne bi bil prvi ob glavo, je zamišljeno dejal; smrti me je rešil in enemu zdrobil želust, ki naju je ustavil na poti! In zdaj žival ve, da bodo oklici."

"Vsa si v teh mislih!" je počasi prišel k sebi Matijec. "Preveč razmišljaš. Konj je konj in se plaši vsake sence." (Nadaljevanje v prihodnji številki)

SLOVENCI PO SVETU USA

Na občnem zboru dramskega društva "Lilija" so bili izvoljeni: Za predsednika Mihael Vrenko, za podpredsednika Stane Grdin, za tajnico Anica Nemec, za blagajnika Ferdo Gospodarič, za zapisnikarja Marjan Kosem, za propagandnega referenta Rudi Knez, za športnega referenta Lojze Mohar in za knjižničarja Anton Nemec. V nadzornem odboru so dr. Milan Pavlovčič, Miró Odar in France Kastigar.

Lanús

Smrt na obisku v Slovenski vasi. Že drugi je zamahnila smrt čez Slovensko vas v Lanusu. To pot je posegla po predstavici staronaseljenih. Kar naglo je pokosila Marijo Piščanec, doma iz Trsta. Že 30 let je živela v Argentini, bila prejšnje čase med najbolj zvestimi članicami slovenskega katoliškega Paterala. Naselila se je z možem in hčerko v Slovenski vasi, kjer so jo vsi sosedje cenili. Umrla je 1. avgusta.

Na Avenidi General Paz se nekaj giblje. Pravi, da bodo kmalu delali cesto. Pravijo, da naj bi bila leta 1958 gotova. Vsekakor bo s tem rešen največji problem naše vasi.

Štefan Utrša Prekmurec, staronaseljenec iz Dolnje Bistrice, je že dalje časa, bolehal. Bil je operiran na raku v grlu. Povedali so, da je kar dober, toda 7. avg. je smrt odrezala nit njegovega življenja. Štefan Utrša je bil eden prvih prekmurskih rojakov, ki je pred 19. leti ponudil svoje zvesto sodelovanje za začetek slovenske službe božje na Avellani. Bil je tudi reden cerkveni pevec. V njegovem domu se je hranil prva leta harmonij in so se vršile pevske vaje! Njegova žena Katarina, priznana šivilja, danes žalostna vdova, je bila z rajnim vedno v prvi vrsti dela za slovensko katoliško stvar. Kako priljubljen je bil rajni, se je videlo na dan pogreba. Zbralo se je celo Prekmurje, kar ga živi tod okrog, čeprav je bil delavni dan. Pokopal ga je g. župnik Hladnik.

Jakob Brodnjak, doma iz Šent Lovrenca pri Ptuj, je za vedno vzel slovo 5. avgusta. Dolga leta je živel v Gerli, sedaj že par let pa v novem domu v Villi Obreri. Zapušča ženo in sina. Pokopal ga

Kanada

Willenpartova drama "Zadnji krajec" v Torontu. Torontsko dobrodelno društvo "Karitas" je pred kratkim uprizorilo dramo Marijana Willempta "Zadnji krajec". Režija je bila v rokah Stanke Brunška, ki je delo lokaliziral v Kanado in zato v prvem, pa drugem dejanju nekaj ertal, kar je cikalo na argentinske razmere. Drama je imela nadpovprečen uspeh in so jo ljudje po njenem učinku primerjali z Maeterlinckovim "Stilmondskim županom".

je č. g. Hladnik. Rajni je bil vedno v vrstah katoliških Slovencev.

Marta Jazbec, doma iz Srednjega Krasa, je prišla v Argentino pred 5 leti. Ni si mogla najti pravega mesta in je bila več bolna kot zdrava, dokler je ni bela smrt pokosila. 8. avgusta so jo položili k zadnjemu počitku tudi na Avellani, kjer je bil prav isti trenutek kat. duhovnik, da jo je blagoslovil na tej zadnji poti. Zapušča moža in majhnega sinčka.

TITOV KOMUNISTI IZGNALI ŠVICARSKEGA ČASNIKARJA

Ugledni švicarski list "Neue Zuericher Zeitung" je nedavno slavil 175 letnico obstoja. Ob tej priliki je lastništvo in uredništvo lista dobilo čestitke od uglednih političnih osebnosti iz vsega svobodnega sveta.

Predsednik Združenih Ameriških Držav general Eisenhower v svoji brzojavni čestitki pravi: "Med tem, ko se pridružujem s svojimi čestitkami 175. letnemu jubileju, upam, da bo vaša novinarska raven tudi v bodoče žela simpatije velikega in zvestega čitateljskega kroga tako v Švici, kakor tudi v tujini."

Iste dni je pa šef tiskovnega urada v titovem zunanem ministrstvu v Beogradu Branko Drašković na tiskovni konferenci izjavil, da so jug. oblasti obvestile beograjskega dopisnika dnevnika "Neue Zuericher Zeitung", "da ne more biti več akreditiran v Beogradu", ker da je pisanje tega lista o Jugoslaviji "neobjektivno, zlonamerno in sistematično tendenciozno". Zaradi tega po Draškovičevi izjavi listu "Neue Zuericher Zeitung" tudi v bodoče ne bodo več dovolili, da bi sploh imel svojega dopisnika v Beogradu.

OSEBNE NOVICE

G. Pavletu Pristovniku in njegovi gospe Petri roj. Bergant, se je 4. julija rodila hčerkica, kateri se dali ime Ana Lucija. V družini g. Oskarja Preglja in njegove gospe Stanke, roj. Močnik, se je rodila tudi hčerkica 21. julija, kateri so dali ime Marta. Srečnim staršem naše iskrene čestitke, novorojenčkom pa želimo zdravje in srečo!

† Franciška Mravljje. Iz Slovenije je prišlo žalostno sporočilo, da je v Brezovici pri Ljubljani umrla ga Franciška Mravljje, roj. Rotar, mati našega naročnika g. Zdravka Mravlje in v Kanadi. Pokopali so jo 24. julija 1955 na farnem pokopališču. Naj počiva v miru v domači zemlji, g. Zdravku Mravljetu pa izrekamo globoke sožalje.

† Bartol Lojze. V petek 5. avgusta 1955 je umrl na kliniki Salaberry v Bs. Airesu Lojze Bartol, doma iz Loškega potoka. Pok. Bartol se je rodil leta 1926. Begunska leta je preživel v Italiji, v Argentino je pa prispel 22. maja 1948. Zaposlen je bil kot delavec pri raznih podjetjih. Bolehal je že dalj časa. Zadnji dve leti mu je vid tako opešal, da je postal že skoro slep. 5. avgusta t. l. je umrl za popolno oslabelostjo in izčrpanostjo srca. Pokopali so ga v nedeljo 7. avgusta 1955 na buenosaireškem pokopališču Flores. Naj počiva v miru v argentinski zemlji.

MARSIKDO ŠE NE VE...

...da je bilo nedavno v Montrealu v Kanadi drugo mednarodno tekmovanje "fajfarjev". Na tekmo so prišli piparji iz 16 držav. Zmagal je neki Danec, ki je imel prižgano pipo v ustih 99 minut in 15 sekund.

- PORAVNAJTE NAROČNINO! -

Naložite svoj denar

varno in na visoke mesečne obresti
po posredovanju
Dr. Alojza Turka
Guauguaychu 2404 Capital

PAKETE ZA EVROPO

in vsake druge vrste paketov, kakor tudi zdravila, najbolje in najceneje pošilja

Zdenka Kalečak

Monte 2049 - dvorišče - Bs. Aires
višina Rivadavia 6400, omnibus 132
(Carabobo 700)

dnevno od 15.-19. ure, ob sobotah od 9.-12. ure
Pismena naročila, kakor tudi denar pošiljajte po giro postal ali z bančnim čekom na
ZDENKA KALEČAK — Casilla de Correo 340 — Buenos Aires
Vsi paketi so zavarovani. Paketi prispeljejo v roku 20 dni.
Zahtevajte cenik!

Pravna posvetovalnica Svobodne Slovenije

Vprašanje: Kakšne pravice ima delavec, ki dela pred državnim praznikom nočni turnus in dela samo 2 uri, namesto svojih 8 ur?

Odgovor: Na državne praznike ni dovoljeno delati in delodajalec ni dolžan ničesar plačati delavcu, ker na te dneve ne more delati. Izjema velja za 1. maj in 17. oktober, ko gre delavcu mezda kljub temu, da ne dela in tudi, ako bi ta dva dneva padla na nedeljo. — V našem primeru mora torej delodajalec plačati delavcu samo dve uri opravljenega dela.

SLOVENSKI TISK V ARGENTINI

Slovenska beseda. Štev. 5-6. Vsečina: Stalni sadovi (K. Škulj); Zmagoslavna pot naših žrtev v hram (Jože Krivec); Grobovi tulijo (Ludovik Puš); Izročitev slov. narodne vojske Titovim četam po Angležih; Hudo za dobro; Po tridesetih letih (M. Radoš); Naj zorim (Jošt); Pokojni Franc Žebot (K. Škulj); Na izletu ob meji (M. Radoš); Evangelij po Janezu 19, 23-25 (Pistivšek); O raku (Dr. Val. Meršol); Jezik očistimo peg (Jakob Murko-Kumar); Politični pregled; Kulturni pregled.

DRUŠTVENI OGLASNIK

SAMO 6 Pesov na mesec plačaš članarino Društvu Slovencev. To je malenkosten znesek, ki ga vsak z lahkoto pregreša. Če pa odlašaj, in ne plačaš redno te malenkosti, se ti z meseci nabere precejšnja vsota, ki jo že težje pogrešiš.

ESLOVENIA LIBRE

Redacción y Administración:
Victor Martínez 50, Buenos Aires.
Argentina

CORREO ARGENTINO Central B	FRANQUEO PAGADO Concesión N° 5775
	TARIFA REDUCIDA Concesión N° 3824
Registro Nacional de la Propiedad Intelectual N° 498945	

Zato pa ne odlašaj več! Z majhnim denarnim Društvu Slovencev mnogo dobrega napravi. Plačaj takoj svoj prispevek! Oddaj osebno ali pa po poverjeniku društvu svojo mesečno članarino. S tem koristiš sebi, Društvu Slovencev in po njem vsej naši slovenski skupnosti!

OBVESTILA

IX. kulturni večer Slov. kult. akcije se ne bo vršil v petek 19. t. m., ampak teden pozneje, v petek 26. avgusta. Na sporedu je bralna gledališka predstava — glej o tem zadnje Meddobje str. 164! — celotne Claudelove drame "Marijino oznanjenje". Naslednji kulturni večer bo takoj teden za tem, v petek 2. septembra in bo na njem predaval prodekan dr. Ignacij Lenčec o "Temeljnih idejah eksistencializma."

Prvi sestanek "Slovenskega tečaja" je v soboto 6. avg. t. l. nad vse prijetno potekel. Na njem smo se domenili, da bomo imeli predavanja vsako soboto na Ramon Falcon v slovenski hiši. Prvo predavanje bo imel v soboto 13. avgusta ob 19. uri g. prof. Geržinič. Vsi fanje, ki se zavedajo, da se morajo slovensko vzgojiti ali spopolniti, naj se ne odtegnejo tej dolžnosti. Na svidenje v soboto. Odbor.

Prijateljem in znancem sporočamo nad vse žalostno novico, da je od srčne kapi zadeta odšla k Bogu po večno tolažbo naša ljubeča, dobra mama

gospa FRANČIŠKA MRAVLJE, roj. ROTAR

Pogreb je bil 24. julija 1955 na pokopališču Brezovica pri Ljubljani. V molitev jo priporočamo

Žalujoci:

v domovini: sin Mihael in hčerka Marija z možem Ladislavom Trčkom, v tujini pa sinova Janez in Zdravko ter hčerka Dragica z možem Janezom Fabijanom in sinom Mihaelom ter ostalo sorodstvo.
Brezovica pri Ljubljani, Coaldale, Alta, Canada,
24. julija 1955.

Prijateljem in znancem naznanjamo žalostno novico, da je 22. julija 1955 po kratki bolezni v 74. letu starosti odšel k Bogu po zaslužen plačilo naš dragi oče in stari oče

gospod MIHAEL DRENŠEK

Pokopali so ga v Žužemberku ob obilni udeležbi prijateljev in znancev. Žalujoci:

Marija, žena; Jože in Štefan, sinova; Marija, Antonija, Julija, Zofija, Ana, hčere; Franciška (vdova), Marija, Milena, snaha in ostalo sorodstvo.
Buenos Aires, Žužemberk, 11. avgusta 1955.

LOUIS DE WOHL

Zemlja je ostala za nami

Strmela je vanj. "Kako? Kaj, kje smo?"

"Dospeli smo!" je dejal Chris. "Zakaj pa ne oblečeš kožuha, norica ti -- saj sem ga prav pred te položil. Čakaj no!"

Odginal se je s skokom in kar zajadril proti njej, kakor da bi letel na drsalkah. "Glej, tu leži na tleh tvoj kožuh in tudi mojega listka menda nisi videla."

"Kaj pa govoriš pravzaprav..." Sklonil se je in dvignil s tal debel rjav kožuh in ga ji ogrnil okrog ramen.

"Saj je kakor tančica!" ji je ušlo.

"To sicer ni res," se je smejal, "toda tehta res skoraj nič. In tudi ti tehtaš samo okrog dvajset zemeljskih kilogramov ali kaj takega. Tega nikdar ne pozabi! Ali nisi videla, kako sem z enim skokom preskočil vso višino lestve — celih osem stopnic! Tu lahko vsi mimogrede podiramo vse rekorde olimpijskih iger."

Medtem ko je tako žuborelo iz njega, so njegove oči zaskrbлено begale po njenem obrazu: "Kako ti je pri srcu, drago dete? Ali te zelo boli glava?"

"Kaj smo res srečno prispeli?" je zašepetala, "Chris, ali je to res? Mi smo — res na..."

Ni mogla spregovoriti imena. "Da, da," je skromno odgovoril.

Skrila je svojo glavo na njegovih prsih.

"Nikar me ne sprašuj, kako," je resno nadaljeval. "Jaz tega ne vem in tudi Brandeis nima pojma. Spominjam se le tega, da sta letela proti nam dva bolida — dva žareča bolida, ne črna, ka-

kor je bil tisti prvi. Nato je prišel strašen sunek — prav nič ne vemo, kaj ga je povzročilo. Bolida sta bila tedaj še predaleč — in mi vsi smo zaradi sunka izgubili zavest. Ko smo prišli k sebi, smo sedeli tu, vsaj z menoj je bilo tako. Brandeis se je že preje zavedel. Kako se počutiš, draga?"

"Sama ne vem," je zašepetala, "morda imaš res prav in je to čudež, res ne vem. Prav tako mi je, kot tedaj — ko sem mislila, da znam leteti..."

Pokimal je. "Da, da, mnogo manjša privlačnost Marsa nas ves čas vodi za nos. Toda — ali se čutiš dovolj krepka, da vržeš vsaj en pogled... v novi svet?"

"Zemlja pod nogami!" je dejala z začudenimi očmi. "Saj skoraj ne morem verjeti, da je kaj takega mogoče." Okrenila se je proti vratom, a zopet obstala. "Chris, jaz — res nimam poguma, Chris — ali je res — res? Mi smo torej..."

"...na drugem planetu," je slovesno potrdil. "Da, Maksina. Čisto zares smo na Marsu. Bil sem samo nekaj minut zunaj, toda že samo to, kar sem doslej videl, je nepozabno."

"Ali ni — ali ni morda grdo, Chris? Ali grozno?"

Nasmehnil se je. "Tudi Mars je zvezda božja," je odvrnil. "Pojdi in pogledj sama."

Podpiral jo je, ko je vstajala in nato še vedno oklevaje šla proti oklopnim vratom. Ob vratih je obstala. On pa jo je dvignil, prav tako kakor da bi vzel v naročje majhnega otroka, in skočil z enim samim skokom čez vso dolžino lestve na tla. V strahu je zakričala —

pa sta že obstala na mehkih in popustljivih tleh. Mešanica zelenja, oranžnih barv in temne modrine, ki se je ob skoku še nudila njenemu pogledu, se je ob dotiku zemlje spremenila v čudovito rdečkasto vijoličasto barvo.

Bila je tako presenečena, da ni upala dvigniti oči. Ob njenih nogah je rastle mesto trave gosta preproga rdečkasto vijoličaste rastlinja: podobno je bilo zemeljskemu resju. Počasi, prav počasi je dvignila pogled.

Pred njo je ležala širna ravan, vsa pokrita z rdečkasto vijoličastim rastlinstvom — za tem pa je v daljavi zagledala temno zelenje — morda je bil to gozd. Med tem temnim zelenjem so bile svetle zelene lise — morda so bili to travniki. In za vsem tem se je v ozadju začeljan svet v nekako zaprašeno motno oranžni barvi. Prav v zadnjih daljavah, morda že na stotine kilometrov daleč, je videla, kako so se dvigale temnovijoličaste meglice, ki so v večjih višinah prehajale v svetlo vijoličasto in končno v čisto sončno modrino. In v tej modrini je videla jadrati par nežnih oblakov rožnate barve in še mnogo višje na nebu je v sinjini stalo sonce — da, sonce!

Božja zvezda, si je mislila. Bilo je prekrasno. Tako nežno in tako neverjetno miroljubno. To, to naj bi bil torej Mars. Toda ta dvom je takoj ugasnil. Imela je preveč opravka, da so mogle njene oči dojemati tako praznično sliko. Le enkrat se je hotela izraziti in reči: "Kakor mojstrska slika impresionistične šole", po jo je bilo sram, da bi to izrekla. Ni se ji zdelo prav, še preden je izpregovorila. Saj je ona vedno zaničevala pesnike, ki so znali opisovati lunin sij le tedaj, če se je odbijal na drobcih raz-

bite steklenice.

Zrak je bil hladen, da, celo mrzel. A hkrati je bil izredno osvežujoč. — Brandeis bi bil le slab nadomestek. Sedaj si želim, da bi znal kovati pesmice. Tu bi človek najprej moral napisati pesem o zraku — tako kakor na zemlji pesnijo napitnice."

"Kakor šampanjec!" je dejal. Chris je globoko vdihnil. "Pravzaprav ne, šampanjec bi bil le slab nadomestek. Sedaj si želim, da bi znal kovati pesmice. Tu bi človek najprej moral napisati pesem o zraku — tako kakor na zemlji pesnijo napitnice."

Glasno se mu je zasmejala.

Kljub temu sta stala na tujem planetu, v tujem svetu. Veselje, ki sta ga uživala, je bil mil dar za tujce, ki nimajo pravice do tega. Planet jima je vendarle pravil: uživajta moj vonj, moj dih — toda, vidva ne spadata sem! Ob hkrati sta imela ta občutek in hkrati sta se obrnila drug proti drugemu, kakor da bi se hotela medsebojno podpreti. Da, istočasno sta se ozrla proti ladji, edinemu koščku zemlje, ki jima je ostal. Težka krogla je ležala, kovinsko se svetli kajoča v rdečkasto vijoličastem resju kakor oklopljen hrošč, kakor oklopljena pest.

"Kakor tank se mi zdi," je dejal Chris.

"Nikakor ne," je odvrnila Maksina, "bolj je podobna velikanskemu vojaškemu šlemu."

"Je marsikaj v pravi vojaški zavesti!" je dejal Chris. "Ni samo skupek blata, trpljenja in krvi, je več. V prvi vrsti tovarništvo in vzdržljivost, podpirati drug

drugega in pozabiti samega sebe — seveda v prejšnjih časih je to bilo gotovo mnogo lepše, ko so pojezdili v napad, ko so vihrale zastave in ko je vsak posameznik lahko pokazal, koliko je vreden."

"Joj, konji!" je vzkliknila Maksina. "Sijajno bi bilo, če bi bili tudi tukaj konji — to bi odvihrala čez to ravan, vse tja do tistih vijoličastih meglic."

"Kje neki tiči Brandeis?" Chris se je ozrl naokrog. "Tamkaj, glej, ali ga vidiš, Maksina? Tam pri tisti prvi zeleni jasi. Rad bi vedel, kaj je to. Lahko bi bila drevesa — ali greva tja, Maksina? Konj sicer nimava, toda morda imava njihovo moč."

Prijel jo je za roko in potegnil za seboj. Glasno je zavriskala. Po zemeljskih merah je tehtala dvajset kilogramov in on ne več kot trideset, toda njune sile se niso prav nič zmanjšale. Kar švignila je naprej v dolgih skokih — tri — štiri — pet metrov dolgih, ne da bi čutila najmanjši napor. Glasno sta se smejala kot prešerni otroci.

V resnici je bila to skupina dreves — ali pa je bilo celo eno samo drevo.

Kak ducat vitkih debel je bilo to. Vsa so bila zelena, tudi veje so bile zelene in svetlo zeleno je bilo listje. A to je nepopisno dehtelo. Listje je bilo sploh podobno svetlo zelenim kristalom.

Brandeis je klečal ob enem od teh debel — sedaj sta videla, da je bilo vse skupaj le eno samo drevo, saj so se debela strnila približno meter nad zemljo — in se je ogorčen ozrl nanju. "Pa sta ga splašala!" je zarenčal. "Kdo ve, če se bo zopet prikazal."

Začudena sta strmela vanj, saj je imel revolver v roki.

(Nadaljevanje v prihodnji številki)